

CENA NAROČNINI:

Za eno leto \$2.00
Za pol leta 1.25
Za ZDA. 3.00

Edinost

EDINOST

206 Adelaide St. W.
Toronto, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO PONEDELJEK 20 SEPTEMBRA, 1943

Cena 5c.

Leto 2 šte. 32.

PARTIZANI OSVOBODILI FIUMO-SENJ-SPLIT

ODLOČNEJŠO ZAKONODAJO KOLEKTIVNIH PREGOVOROV

Toronto — Eden od najtežjih problemov delavstva tako v Ontariu, kakor v deželi v splošnem, je pomanjkljivost zaradi odločne delavske zakonodaje za kolektivne pregovore. Zaradi tega narašča očitno neazdovoljstvo med organiziranim delavstvom v industriji, katero zahteva bolj odločno zakonodajo v tem oziru in tudi proširjeno po vseh vprašanih tikajočih se delavstva v splošnem.

V Ontariu delavska zakonodaja ki je prednedavnim vzoknjena, omejuje v marsikaterih ozirih ono pravičnost, do katere so po vseh demokratičnih načelih upravičeni delavci. Sedajno takozvano delavsko "sodišče" v pravem pomenu svojega dela, je daleč od splošnih zahtev pravic za kolektivne pregovore. Izraža svojo naklonjenost delodajalcem in kjer le more daje prednost "delavski asociaciji", ki je nič drugega kakor le zasloba posameznih industrijskih družb ali pa finančnega trusta.

Najbolj očiten slučaj za potrdilo odločno zahteval spremenitev degornjega je izključitev J. L. Cohen, unijskega predstavnika, kateri je čitav z strani federalne vlade, nikakor ni v interesih delavstva in lavske zakonodaje v odboru "delavskega sodišča". Njegova izključitvena naporov dežele, ampak ravno nasprotno, tembolj ako računamo resno zakonodajstvo, katero naj štiti interese tako delavcev, kakor dežele in naroda v splošnem.

Na več krajih "delavsko sodišče" posreduje izmed delavcev in delodajalcev. V nekaterih tovarnah kljub temu uda je ogromna večina za delavsko unijo, je dalo prednost kompanijskim unijskim priveskom,

Kako naj zdaj pojasnijo oni, ki so venomer podžigali zaradi verskih vprašanj mržnjo proti Sovjetski Uniji, obisk angleškega nadškofa v Moskvi? Gotovo je da "bodo rekli: " Moskva se povrača v kristjanstvo"! Vse kar je pa važno je to, da bi bilo zelo imenitno da se seznanijo z državnim ustavom Sovjetske Unije in doženejo odkdaj je v kreposti.

POLICIJA POGNALA BOROJEVIČA IZ DVORANE

Sudbury — Dne 12 septembra se je tukaj vršil javni shod sklican po treh bratskih odsekih Zvez, kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov, kjer je govoril o razmerah in težki borbi prednedavnim sem dospeli Radovan Dimovič, ki je sodeloval v borbi proti fašističnim okupatorjem v Jugoslaviji z partizani.

Težke obtožbe očitca proti Mihajloviču in njegovih četnikov, kateremu gredo seveda zašluge za sto in sto umorjenih narodnih borcev, tako tudi izročiti omenjenega Dimoviča nemškemu gestapu, ne gredo v tek tako jugoslovanski reakciji na višjem položaju, kakor tudi njihovim privržencem po vzorcu Borojeviča v Sudbury.

Imenovani je prav dobro znan našemu narodu iz zadnjih let gospodarske krize. V kolikor ni INCO odzvel vsakdajnega kruha številnim delavcem zaradi unijske aktivnosti, so ga odzveli posamezni vohumi. Borojevič, ki se je ponašal prvi med prvimi z grožnjami proti naprednim delavcem in njihovih družin, seveda da je bil najbližji taki družbi.

V letu 1934 bil je v družbi podžgani po tamkajšnji reakciji proti

ljevale tako posredovanje z strani vlade in takozvanega "delavskega sodišča", tedaj lahko pričakujemo ne le nemir, ampak nevarnost proti osnovnim demokratičnim načelom delavcev in delovnega ljudstva v splošnem.

BISHOP YORK NA OBISKU U MOSKVI

London — Napram tukajšnjih poročil, Archbishop of Canterbury, se nahaja v Moskvi v svrhu tesnejših odnosov med Sovjetsko Unijo in Vel. Britanijo, kjer bo imel pogovor z Patriarhom Sergijem po verskih vprašanjih.

Kakor je znano Sovjetska Unija po svojem državnem ustavu, ni izključila cerkvenih svobod, razen po vzorcu bivšega načina pod carsko oblastjo, kjer je vodila cerkvena oblast ne le verske obrede, ampak tudi politično nadzorovala vernike v pokorščini carske oblasti.

Terej v obsegu ustava Sovjetske Unije, cerkev je ločena od države. Po cerkvenih obredih ji pripadajo njeni verski nazori, toda neizkoriščati vero kot zasloba za dosego oblasti ali pa podpirati oblast, ki deluje proti narodnim interesom.

Dean of Canterbury, je nekajkrat razlagal o verskih svobodinah v Sovjetski Uniji. Medtem omenil je: " da je resnična kristjanska vera v Sovjetski Uniji, kjer človek ne trpi zaradi pomanjkanja in zapostavljanja, ampak je po ustavo obskrbljen za svoj življenjski obstanek in narodni progres".

Kako naj zdaj pojasnijo oni, ki so venomer podžigali zaradi verskih vprašanj mržnjo proti Sovjetski Uniji, obisk angleškega nadškofa v Moskvi? Gotovo je da "bodo rekli: " Moskva se povrača v kristjanstvo"! Vse kar je pa važno je to, da bi bilo zelo imenitno da se seznanijo z državnim ustavom Sovjetske Unije in doženejo odkdaj je v kreposti.

demonstraciji za katero je izdala policija dovoljenje. Demonstracija je bila sklicana proti vojni in fašizmu. Toda, Borojevič in njemu podobni so se drznili izvesti na pad na zbrane ljudi, kateri so že takrat obsodili fašizem in vodili odločno borbo proti fašizmu in njegovim privržencem.

Toda situacija se je spremenila od leta 1934. Delavci so kljub terorju in nasilju organizirali svojo delavsko unijo, zdaj pa pri zadnjih volitvah tudi izvolili svojega predstavnika v provincialno vlado. Z tem pa je zapečaten prejšnja strahota drznosti proti demokratičnim načelom v Kanadi, z strani takih samovoljnikov in drznežev, kot je Borojevič, kateri je mislil delati nered tudi na tem shodu. Dogodilo se pa je nasprotno.

Prišla je mestna in provincialna policija, pograbila Borojeviča in druge fašistične kričarje, ter jih odslovila iz dvorane. Zbrana množica je navdušeno pozdravila ta korak policije, ter je nadalje poslušala govor Dimoviča, ki je odkril kopreno o vlogi Mihajloviča in njegovih četnikov.

Pregled bojovnih crt proti fasizmu

RDEČA ARMADA NAPREDUJE NA 700 MILJ BOJNI ČRTI. OSVOBODILA JE NA TISOČ NADALJNIH MEST IN VASI. PRODIRA OB CELI ČRTI DNEPER IN DESNA REKE IN LE JE OKROG 50 MILJ OD KIJEVA.

Na celi južni in centralni fronti nacistične sile odstopajo in vsi znaki kažejo, da jim je poslednji up le na drugo stran obrežja reke Dnepra in reke Desna. Toda posamezni strateški položaj jim tudi na drugo stran ne nudi večje zaslobme, kajti Rdeča Armada je že prekorčila Desna reko in z tem seveda onemogočila nacističnim silam, da se utrdijo in zberejo ponovno moči za protinapad.

Kako neki zdaj opravičuje gobeždač Gobels in njemu podobni poraz nacističnih sil na vzhodni bojni črti. V zimski ofenzivi je bil izgovor, češ za nacistično vojsko je ruska zima odgovorna za poraz. Zdaj pa je poletje! Menda tudi vročina ne gre v slast nacistom — toda izgovora ni več na rusko zimo, kajti preživlja nacistična sila poraz; še večji in bolj činkovit v poletju.

Rdeča Armada je okupirala Novorossisk, pristanišče na Kavkazu ob Črnem morju. Z tem seveda ogroža nadaljni obstanek nacističnih sil med zalivom Kerč in Krimskim otokom. Kajti z južno

zapadne strani od Stalino in obrežju Azov morja prodira proti Dneperu, kateri veže poslednjo železniško vez z Krimejo. Ta vez je tudi že vsekakor ogrožena s zavzetjem Zaporožnoje, kot glavna utrdla pred Dnjeprporetovskom.

Na centralni fronti od Harkova proti Poltavi in na severozapadni ob Bryansku in Smolensku, prodira na celi črti proti Dnjepru in Desna reki. V zadnjih neekoliko dni, osvobodila je na stotine nadaljnih mest in vasi, zaplenila ogromno količino vojnega materiala, ter pobila na tisoče nacističnega moštva.

V dnevni zapovedi premijer in maršal Stalin, čestital je vojakom in častnikom Rdeče Armade, ob zavzetju važnih mest, kakor Novorossisk, Novgorod, Sevriški, Lovozaja, Nosovka, Nižni itd. V počast zmagi 124 topov je izstrelilo salvo zmagujoči Rdeči Armadi v Moskvi.

Vojni komentatorji pravijo, da je Kijev — prvotna stopnja Rdeči Armadi od katerega je odaljena le dobrih 30 milj. O zavzetju Bryanskejskim otokom. Kajti z južno

vest, toda vojno poročilo Rdeče Armade, ne omenja in se peča bolj s bočnim prodiranjem ob Bryansku, kakor pa zavzetjem samega mesta.

Poletna ofenziva Rdeče Armade, je zadala udarce ne samo zbrani nacistični sili na vzhodni bojni črti, ampak neposredno v celi Evropi. Kakor je podkapala njeno moč pri Stalingradu, jo je zdaj pri zavzetju Harkova, Orla in drugih mestih. Njeni močni in krepki udarci, so strmoglavili Musolinijev v Jugoslaviji, ter potresli po gestarizmu, pospešili osvobodilno borbo povčih utrjeno moč salitnetnih prireskov, v kateri so pred narodnim revoltom odpovedali nadaljno podporo z vojaštvom na vzhodni bojni črti. Kako so ti udarci delovali v zasuznjeni Evropi, bodo najboljši povedali narodi v Jugoslaviji, na Balkanu in drugod.

Rdeča Armada izpolnjuje eno od najznačilnejših vlog za narod in človeštvo, kateri gredo zašluge na prvem mestu za rešitev sveta fašističnega suženjstva, tiranije in zločinstva.

Zavezniska armada prodira v Italijo

Severna Afrika. — Poročila iz zavezniskega stana vojni operacij sedaj v Italiji, zatrjujejo, da je srdita borba okrog Salerno, morskoga pristanišča v južni Italiji, kjer so zavezniske čete pristale na tem kraju obrežja in prodirajo v notrajnost ozemlja. Zelo močno oporo jim daje zavezniska mornarica ob obrežju od Sicilije proti Napolju in kakor je napovedal general Mark W. Clark, pričakuje se padec Napolja in s enekaterih drugih mest. Z tem bo zavezniska armada vsekakor si utrdila položaj za nadaljne operacije v Italiji, kateri je bil dosedaj precej napoten z ene strani, da ima sovražnik precej dobro prirodno zaslobmo in od druge strani, dobava pomoči zavezniski armadi je izključno po morju.

Iz nacističnih virov so bile vesti, da je zavezniska armada pretrpela ogromne izgube v vojaštvu in vojnem materialu. Nacistična poročila računajo te izgube okrog 10 tisoč v moštvu, ki pa niso potrjene

kljub temu, da si nihče nemore trditvi zavzeti eden ali pa drugi položaj brez gotovih izgub. Toda nacističnim in fašističnim silam, je potrebno dvigniti bojeviti duh in moral, na račun "ogromnih" števil žrtev sovražnika. Tako poročila so znana iz nacističnih virov. Resnica pa je, da je zavezniska armada pristala na več krajih italijanskega obrežja in prodira v notrajščino ozemlja.

Neka druga poročila trdijo, da so znaki ki kažejo poleg invazije Italije, invazijo Balkana čez jugoslovansko ozemlje. Do tega zaključka pridemo delno, ko vemo da se je okrog 108 parnikov italijanske mornarice predalo zavezniski armadi in delno z zavzetjem za Narodni Osvobodilni in Partizanski armadi, Sušaka, otok Hvar in Splita, ob Jadranskem morju. Izkoristiti zdaj odprta vrata na jugoslovansko ozemlje če ne z nič drugega, vasj z vojno opremo in orožjem, je ogromna pomoč zavezniki invaziji Italije, ter pripravam tisoč v moštvu, ki pa niso potrjene

čnih in fašističnih sil. Medtem ne manj aktivna je zavezniska zračna sila. Krdelo za krdelom bombardnikov razbija položaj sovražnih sil tako v Italiji, kakor tudi vojaških objektov v Nemčiji. Zadnje dni na tisoče eksplozije je vrženo na važne objekte v Franciji, Berliju in drugih mestih v Nemčiji. Vsekakor zelo značilno toda ne izključno vlogo igra zavezniško letalstvo pri sedajnih vojni operacijah.

Nadalje iz nacističnih virov je naglašen proglas že nekajkrat pokojnega Musolinija, kot poglavarja fašistične stranke in tudi vlade, ka se je vsekakor gestapovska koprena za nadaljevanje terorja in nasilja v Italiji. Oni, ki so histerično uveličevali predajo Italije, po besedah Bodoglija, se morajo sprijazniti z ono resničnostjo, da je Italija v rokah gestapa, kakor je tudi Franco v Španiji. Dejansko predajo Italije, je pričakovati edino z italijanskim narodom, ter njegovo združeno borbo proti nacistov in italijanskim fašistov.

Pred invazijo Balkana

Vse očitnejši znaki so, da je Balkan pred neposredno invazijom. Poročila tako iz zavezniskih virov, kakor tudi radio postaje "Slobodna Jugoslavija", potrjujejo vidne znake v zadnjih operacijah in pripravah tako s invazijom v Italiji, katera je v zadnjih spopadih nekoliko pod težimi okolščinami, kakor tudi v operacijah Narodne Osvobodilne in Partizanske armade v Jugoslaviji.

Zadnje dni Narodna Osvobodilna in Partizanska armada, okupirala je važno pristanišče ob jadranskem morju Sušak, zavzela kopreno o vlogi Mihajloviča in njegovih četnikov.

za ob Jadranskem morju, pod vodstvom generala Tito. Z tem je odprla brata tako za priloznost invazije, kakor tudi dobavam orožja in vojne opreme.

Kosta Nadj in bivši polkovnik Orovič, imenovana sta na čast generalov. Kolikor pa je razvidno iz drugih poročil, veliko število častnikov je nasledilo svoje službe pri Narodni Osvobodilni in Partizanski armadi, kateri so položili ne samo šolske izpite, temveč tudi praktično izkušnost.

Jugoslavija kakor je razvidno iz poročila radio postaje "Svobod-

KONGRES ZAGOVARJA POLITIČNO AKCIJO

"Izključitev J. L. Cohen-a je protidelavska poteza" — Mosher

Montreal — Tukaj se je vršila zadnjega tedna četrta redna konvencija delavskega kongresa; predstavljajoč 200.000 unijskih članov obojega spola vpsolenih v glavni vojni industriji. Enoglasno je izjavila svojo pripravnost podpirati

ZAHTEVE ZA DRUGO FRONTO

Mexico City — Unijski pokret v latinskih ameriških republikah, zahteva ustanovitev druge fronte, ne zato ker to potrebo naglašajo Sovjetska Unija, ampak zato, ker nadaljevanje vojne pomeni ogromne materialne in ljudske žrtve, ter večjo dajatev ljudstva v splošnem za vojno, pravi Vincent Lombardo Toledano, predsednik konfederacije Latinsko Ameriških delavcev.

Nadalje opozarja na reakcionarne kroge, ki delujejo na tem, da se do skrajnosti podaljša vojno. Nekateri reakcionarni krogi gredo za tem, da se do skrajnosti izčrpa Sovjetsko Unijo, za diktiranje pogovore tudi pri mirovni konferenci. Toda bodočnost sveta se ne sme oslanjati na diktiranje manjšine, ampak nedvomno večine. Ker tekoča vojna je ljudska vojna, nikakor pa za interese neznanje skupine v družbenem redu.

Medtem napovedal je nevarnost diktatorskega režima Ramirez v Argentini in pravi, da bi lahko prišlo da Argentina prekine odnose s fašističnem le pod pretezo sedajnega fašističnega režima, da si na ta način ohrani položaj in oblast. Zato naglašajo potrebo enotnosti delavcev tako v latinskih ameriških republikah, kakor tudi Združenih državah, da ne pride do težkih in usodnih posledic v najbolj kritičnih trenutkih tekočega časa.

IZOLACIONISTI PROTI NABORU

Washington — V ameriškem kongresu izolacionisti so pridno izkoristili proti ponovnemu vojaškemu naboru naznanilo kanadske vlade, ki vidi potrebo razpustiti okrog 20.000 vojakov za domačo obrambo in jih vpsoliti na farmah in tudi v industriji. Izolacionisti, ki so proti naboru so se poleg sklicevali na znano izjavo Churchilla, ko je dejal: "Give us the tools — we will finish the job"! Obenem pa na odlok kanadske vlade za razpustitev nekaj več kot eno divizijo vojaštva sicer le za domačo obrambo.

Izolacionisti, katerim je glavna skrb big biznis, so izkoristili kakor eno tako tudi drugo izjavo proti ponovnemu vojaškemu naboru v Združenih državah češ, Kanada razpušča armado, mi jo bomo pa nabirali.

Če primerjamo Kanado po prebivalstvu s Združenimi državami, dobimo da je Kanada odstotno daleč pred Združenimi državami po vojaštvu in tudi vojni produkciji. V treh armadnih oddelkih, Kanada ima 722.000 armado, ne vključujoč 40.000 mornarjev in 31.367 žensk v armadnih oddelkih in drugih vojaških poslagah.

Senator Robert Reynolds, je kljub temu v razburljivem tonu poudaril, da razpustitev delno armade za domačo obrambo pomeni, da Kanada ne potrebuje armado. Iz tega značilno je, kako izolacionisti izkoristijo vsako potezo

Zedinjene Narodne in njihove voditelje, dokler ni zadobljena popolna in brezpogojna zmaga nad sovražnikom. Podpirajoč to izjavo, predsednik A. R. Mosher v svojem obširnem poročilo, urgiral je za politično akcijo unijskega pokreta ne le za takojšnje interese delavstva, ampak istočasno v povojnih vprašanih in preureditvi povojnega sveta, kakor so zahteve delavstva v splošnem.

Delavsko gibanje se ne sme več omejiti le na ekonomska vprašanja, izjavil je unijski vodja. Ne manj važno je, da ima podpora in potreben vpliv v političnih akcijah, če hoče doseči in doprinesiti ogromen delež k javni obskrbi dežele in ljudstva.

Delegacija iz Vancouverja predložila je konvenciji protestno resolucijo radi suspendiranja unijskega lokalna ladjedelskih delavcev. Predsednik Mosher, je neznanil da so pregovori v teku in se pričakuje poravnanje radi spora in suspendacije dotičnega nuijskega lokalna, katera delegacija je bila prisotna na konvenciji.

Kongres je enoglasno urgiral na vlado, da ta prevzame privatne radio postaje in tudi bančne korporacije, ter nadaljuje delovanje enega in drugega v interesih naroda.

Poleg tega kakor je razvidno unijsko delavski kongres je položil prošnjo za priključitev k CCF stranki. Naglašajo da je to najbližja močnejša zaveznica v delavskih interesih unijskega pokreta.

Konvenciji je prisostovalo 455 delegatov iz svih krajev dežele, kateri so enoglasno obsodili izključitev J. L. Cohen, kot unijskega predstavnika v delavskem posredovalnem sodišču. Ta poteza predsednika vlade, je portidelavska ter obenem škodljiva vojnim naporom Kanade, pravi Mosher.

INVAZIJA V TORONTU

Toronto — Zadnjega tedna je policijska oblast izvršila invazijo proti raznim postopačem, gemblerjem in raketirjem z konjsko dirko. Pri tem zasačila je precejšnje število tudi takih, ki niso imeli nobenega spričevala vpsolenosti, kakor tudi registracijske identifikacije.

Policijske oblasti so naznanile, da bo lov na postopače ponavljan sicer tako dolgo, dokler se jih popolnoma ne očisti in tudi zaposli v industriji, kjer je potrebno delavcev. Ni izključeno da nastopi do gotove meje tudi zakonska določba za one, ki ne bodo mogli dokazati, kje so zaposleni in vzrok ne nevyposlitve. Vsekakor skrajni pa je čas, da se podvzamejo gotovi koraki proti brlogom, kjer se premečejo karte po cele noči in tudi vodi zastavo na konjsko dirko.

Torontovska policija bo pa nemara morala izvesti nekajkrat podobno invazijo na take brloge, pedno se jih odstrani.

za opravičiti svoje stališče napram sedajni vojni. Ni čudno torej če se vprašanje druge fronte v zapadni Evropi odlaša, ko vpriči tega da je Kanada res naznanila razpustiti gornje število armade, katera ni v aktivni službi in tudi pod zadnjo kategorijo za prekomorsko službo, ameriška, kanadska in britanska armada v Italiji, potrebuje največ

"EDINOST"

Published twice monthly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja trikrat mesečno v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Z narodom in narodno enotnostjo
je pot k zmagi

Čjmboli se bomo približevali odločilnim trenutkom k popolnemu porazu nemškega in italijanskega fašizma, ter njegovih privržencev v Evropi, toliko očitnejša bo vrednost narodne enotnosti, kot neločena opora k zmagi, kakor tudi k povojnim vprašanjem. Posebej odločilno vlogo bo igrala pri mirovni konferenci v narodnih in mednarodnih ozirih, posebej v važnih problemih povojnega Balkana, oziroma Jugoslavije.

Ze zdaj zainteresirana je ogromna večina izseljencev po teh vprašanjih. Vidi nujno potrebo združnosti Slovencev, Hrvatov, Srbov in drugih Slovanov, kot fundamentalno podlago k narodnemu napredku; gospodarski vzajemnosti in narodnemu obstoju. To so pa velevažna vprašanja ne le radi pravične preureditve in narodnih zadevah po končani zmagi, ampak tudi za trajen mir.

Ne manj zainteresirana je tudi sebična reakcionarna skupina okrog zamejne vlade, ter njenih predstavništev zlasti z Fotičem na čelu. Do današnjega dneva nismo slišali z njene strani, kakšna naj bi bila Jugoslavija po vojni? Se manj pa o njenem načrtu s ozirom na narodno enakopravnost, socialno pravičnost, teer narodni in gospodarski napredek v vzajemnosti; prijateljstvu in dobrih odnosih z slovanskimi narodi po vojni.

Razvojna povest Balkana, je vsekakor kričeča rana. Iz svoje globine kakor nikdar prej, kliče rodoljube vsepovsod, da strnejo svoje moči, ter si v bratski vzajemnosti zagotovijo, da se ne povrnejo napake; da se ne povrne trpljenje in zapostavljanje; da se ne povrne beda in siromaštvo, vsled tega ker niso bili složni in vsled tega, ker so bili goljufani po nenadni peščici protinarodnih elementov in izdajalcev narodnih interesov.

V ospredju so kakor omenjeno odločilni trenutki. Lahko se zgodi da nas najdejo nepravilne in nesporazumne po raznih vprašanjih o katerih razmišljajemo in raspravljamo. To bi bila največja želja onih protinarodnih sil, ki v svojih sanjah kujejo načrt nasprotno narodovih težej in interesov. V glavnem povrnitev režima v Jugoslaviji, po vzorcu bivših režimov vladanja.

Ogromna večina ljudstva tako v Jugoslaviji, kakor tudi drugod, je proti povrnitvi predvojnne dobe; proti povrnitvi onih napak, ki so razjedale narodno enotnost in podžigale sovražstvo naroda proti narodu; skupine proti skupini bodisi iz političnih, verskih ali pa narodnih zadev. Odstraniti predvojnne napake v narodnih in mednarodnih ozirih, pomeni graditi novo narodno družbo na podlagi narodnih pravic in interesov.

Po vsih teh vprašanjih, ne bo nihče drugi bolj uspel res postaviti nove fundamentalne pogoje za povojni svet, kakor narod sam, če bo zedinjen in složen. Glas zedinjenega naroda v bratski slogi in vzajemnosti, se bo ne le slišal pri mirovni konferenci, ampak tudi v poštenosti. Tako zedinjenosti ne bo mogoče naprtiti trgovske pogoje v narodnih vprašanjih, kakor so ti bili naprtjeni po prvi svetovni vojni o katerih, če ima kdo večje krvave preizkušnje, tedaj jih imajo Primorski Slovenci in Hrvati. Take preizkušnje imajo tudi drugi narodi, toda nas na prvem mestu zanimajo naše narodne meje; narodna pravičnost, enakopravnost in tudi obstoj, toda neločeno od splošnih vprašanj.

Kaj je važno za nas v tem odločilnem trenutku je to, da delujemo na polju bratske sloge in zedinjenosti vsak po svoji narodni pripadnosti in obratno. Nam v Kanadi so potrebne narodne zedinjene postojanke, neločene v svojem delu in aktivnosti od splošnih interesov Kanade na prvem mestu; zate pa naših narodnih vprašanjih za pomoč naših trepečih bratov in sester. Ta dva vprašanja sta tesno in neločeno vezana drugo ob drugem. Kajti tekoča vojna ne predstavlja več neločenih in zasebnih vprašanj; zasebnih privilegij, ampak izključno ali bo povojni svet počival na zdravi, pošteni in svobodni podlagi kot celota, ali se bodo pa povrnile pregrehe, napake in tudi ponovni vzroki za nadaljno vojno klanje.

Nekdajne narodne meje, ki so bile zavarovane z orožjem posebnih manjših narodov, ne predstavljajo več one sigurnosti, kakor se je preteklo opirala. Sodobnost zahteva od svih svobodoljubnih in rodoljubnih sil, nove pogoje in nov način sigurnosti. In ta je na prvem mestu z katero se moramo sprizajziti in ji dati največjo podporo: "Narodna enotnost, pošteni in bratski odnosi izmed narodov — bratska vzajemnost za splošen napredek in sigurnost za obstoj".

Kdo naj spreči protinarodne sile in reakcijo, ki kuje načrte za povojne pregrehe?

Jasno je, da nihče drugi, kakor zedinjen in složen narod. Da dosežemo potrebno zedinjenost, soglasje in sporazum, je odvisno od našega dela, razumevanja in poštrevnosti. Iz izkušenj pa vemo, da je tak uspeh edino mogoče doseči z močno organizacijo, katera je v tem oziru največja opora moči, soglasja in sporazuma. Brez take organizacije, splošen uspeh je lahko le delni, na pol pota in končno neuspešen.

Zato bi ne smelo biti nikjer ugovora za Slovence v Kanadi, da strnejo svoje soglasje in sile okrog Zveze Kanadskih Slovencev; naši rojaki v Združenih državah okrog sedajnega SANS in Združenega odbora ameriških južnih Slovanov. Kajti kakor SANS, tako tudi Združeni odbor južnih Slovanov, ne more delovati nepristransko in zasebno od splošnih nalog v vojni Združenih držav. Tako tudi ne more delovati Zveza Kanadskih Slovencev, ali pa katera koli skupina v Kanadi, zasebno in ločeno od splošnih vprašanj v vojni vezanih na našo novo domovino.

Vsak na svojem polju gradimo narodne postojanke, ki bodo res izražale naše težnje in pripravnost k splošnim nalogam za brezpogojno zmago nad sovražnikom, istočasno pa nudile organizirano moč složnih in zedinjenih Slovencev v Kanadi in Ameriki, vred z sobratu Hrvati, Srbi in drugimi Slovani; ter vred z drugimi demokratičnimi narodi v splošnem, za one stvari, za katere čutimo po narodnih in mednarodnih vprašanjih, da so pravične in da je njihova pravičnost le fundamentalna sigurnost, da se ne povrnejo napake; da se ne povrnejo pregrehe in mednarodnih ozirih.

Naj nas ne preslepi ozek in zaseben pogled na svet! Naj nas nenadavladujejo le ozki čuti v obsegu skupnih in celotnih vprašanj. Naj nas navdahne ona sloga in poštrevnost po vzgledu naših bratov in sester v domovini, ki skupno zdaj z četami, polki in batalijoni drugih narodnosti, vodijo osvobodilno borbo za svobodno Zedinjeno Slovenijo; svobodno in Združeno Jugoslavijo; svobodno in bratsko sosedstvo na Balkanu in v svetu.

Borbe v Jugoslaviji

Poročilo vrhovne komande Narodne Osvobodilne in Partizanske armade z dne 2 septembra pravi: "Naši oddelki nadaljujejo z uspešnimi operacijami. V Hercegovini in Dalmaciji, edince trinajste divizije očistile so precej del ozemlja od ostankov okupatorskih, ustaških sil in Mihajlovičevih četnikov."

Dalmatinske edince katere so zavzele trg Zadvarje, razorožile so 350 prisilnih nabornikov, zaplenile 388 pušk, dva mortarja, 13 strojnica in večjo količino municije.

Na Notrajskem v Sloveniji, naši oddelki zasledujejo preostanke okupatorskih sil v osvobojenem ozemlju, ter vničujejo železniško progo. Z zadnja dva dni, notrajski partizani so pobili 300 mož okupatorskih sil, izstrelili so vržni bombnik in poskovali en tank. Zatem razstrelili so na štirih krajih železniško progo Ljubljana-Trst, kljub temu da je močno zastražena, oziroma na vsakih 100 metrov so stražarice ob progi. Promet med Ljubljano in Trstom, je bil prekinjen za daljšo dobo.

Z dne 3 septembra isto poročilo pravi: "V Srednji Bosni po krvavi bitki, naši oddelki so zavzeli mesto Kotor Varoš, katero se nahaja jugozapadno od Banjluke. Zatem vničile so en batalijon nemške "Tiger" divizije, zajele 55 vojakov, 11 strojnica, tri mortarja in druge vojne opreme v večji količini.

Za časa borbe za Varoš, 560 prisilnih nabornikov, kateri so bili pod komando nemških oficirjev, prešli so na našo stran z popolno vojno opremo. Mnogi od njih so takoj stopili v vrste Narodne Osvobodilne armade.

18 avgusta drugi batalijon tretjega polka nasilno zbranih nabornikov na čelu s dvajset aktivnih in šest rezervnih častnikov, prešel je na našo stran pri Bankovcu.

V krajini naši oddelki osvobodili so Prekop, blizu Gline. Nedaleč Perušić v Liki, razbita je ena kolona ustašev pri čem je izgubila 70 mrtvih in večje število ranjenih.

Na Kapeli Planini v enem spopadu naši oddelki so zajeli 123 četnikov.

V Sloveniji oddelki Narodne Osvobodilne armade, ki vodijo od-

ločno borbo na Dolenskem, razstrelili so tri mosta na železniški progi, Ljubljana-Novo Mesto. Istočasno izvršen je uspešen napad na stražarice ob progi in medtem zajeto večje število italijanskih vjetnikov in zaplenjeno večja količina vojne opreme.

Kakor na Dolenskem tako tudi Gorenjskem oddelki Narodne Osvobodilne armade, vodijo odločno borbo proti okupatorskih sil, posebno so pogostoma izvedeni napadi na sovražne garnizije in komunikacijske centrale.

OFRMIRANI SO ANTIFASISTIČNI ODDELKI DRUGIH NARODNOSTI

Poleg junaške vztrajnosti Narodne Osvobodilne in Partizanske armade v borbi proti fašističnih okupatorjev v Jugoslaviji, se v njenih vrstah bore prejšnji vjetniki Angleži, Novo Zelandci in Francozi, katere je osvobodila Narodna Osvobodilna in Partizanska armada. Zatem je precejšnje število Čehov in Slovakov, ki so živeli v Jugoslaviji. Tem so se pridružili češki anti-fašisti, ki so ušli iz Češke in češki vajaki mobilizirani po nemški oblasti in poslani v Jugoslavijo. Medtem veliko število nemških anti-fašistov je zadnje dni pristopilo k vrstam partizanov.

V Slavoniji je organizirana prva edinica iz drugih narodnosti. Prvi Čeho-Slovaški udarni batalijon je organiziran pod poveljstvom Josipa Ružičke, madžarski batalijon znan pod imenom "Šandor Petefi" pa pod poveljstvom Forenskega. Dočim je edinica nemških anti-fašistov le prednedavnim organizirana. Vse te edince in oddelki, so del drugega hrvatskega korpusa Narodne Osvobodilne armade Jugoslavije.

Vojaki Čeho-slovaškega batalijona poslali so dva pozdrava podpisana po njihovem poveljniku Ružički, en predsedniku Benešu in drugi Čeho-slovaški diviziji v Sovjetski niji.

Brzovoj poslan Benešu se glasi: "Mi vam pošiljamo iz Slavonije, naše borbeno pozdrave in odločno vero, da je zedinjena borba z našimi zavezniki, Sovjetske Unije, Anglije in Amerike; borba za svobo-

do in nezavisnost naše domovine Čeho-Slovaške Republike. Smrt fašizmu! Svoboda Narodu!

Čeho-slovaški diviziji v Sovjetski Uniji brzovoj se glasi: "Navdahneni z vašo srčnostjo, junaštvom in herojstvom nepremagljive Rdeče Armade in drugih zaveznikov, pošiljamo vam naše tople pozdrave in bodite uverjeni, da bomo storili vse za svobodo in nezavisnost naše domovine."

Na dan formiranje madžarskega batalijona, poslan je sledeči pozdrav načelniku glavnega zapovedništva v Hrvatski in vrhovnemu zaupništvu Narodne Osvobodilne armade.

"Pozdravljamo vas na dan formiranja našega batalijona in bodite uverjeni, da ne bomo žalili truda v borbi proti fašizmu, za svobodo in demokracijo."

Nemške edince anti-fašistov, so poslale naslednji pozdrav: "Na dan formiranja naših čet, pošiljamo vrhovnemu poveljniku Narodne Osvobodilne armade Jugoslavije in načelniku glavnega štaba Hrvatske, naše borbeno pozdrave. Uverjuje vas, da se bomo borili do zadnje kapl krvi proti fašizmu, da operemo sramo, katero je Hitler največji zločinec, navrgel nemškemu narodu." Smrt fašizmu! Svoboda našemu narodu!

Gornje poročilo daje precejšen pregled nove situacije v Jugoslaviji. Jugoslavija opstaja z odločnošću Narodne Osvobodilne in Partizanske armade, ne samo središče odpora proti okupatorskih sil v Jugoslaviji, ampak kakor razvidno celega Balkana, Madžarske, Čeho-slovaške in vključno tudi nemških anti-fašistov. Ta značilnost je vsekakor najočitnejši dokument, kaj je Narodna Osvobodilna in Partizanska armada, kako dalekosežen je njen program in tudi vplivno njeno vodstvo. Od druge strani pa, da so oddelki drugih narodnosti zdaj formirani na jugoslovanski zemlji, neločeni v osvobodilni borbi za čast in svobodo svoje domovine. Poleg vsega pa, Mihajloviča nikjer neomenjajo, razen skupnih obtožb njegovega izdajstva narodnih interesov, kar pomeni da je nastopila v Jugoslaviji druga doba.

PRIJATELJI EDINOSTI IZ
DETROITA

Najbližji prijatelji Kanadskih Slovencev so Amerikanski Slovenci v sosednem Detroitu. Odkar so se naselili prvi Slovenci v Windsoru so obiski Amerikancev pomagali tolažiti pa tudi materialno podpirali sorojake in sorodnike tukaj v Kanadi, kar nam je še zmiraj v hvaležnem spomenu.

Ne na vsih, pač pa na mnogih društvenih prireditvah smo opazili Amerikanske Slovence in Slovence in Detroitu včasih pa tudi iz Clevelanda.

Več bivših Kanadskih Slovencev je zdaj v Detroitu in v drugih mestih Amerike. Da so njim Kanada in Kanadski Slovenci še zmiraj v prijateljstvu in spomenu je dokaz pri vsakem pogovoru in obisku Slovencev iz Windsora v Detroitu.

Da ima list "Edinost" toliko svojih naročnikov v Detroitu je zasluha zvestih, marljivih in naprednih rojakov in odbornikov pri društvu I. W. O. št. 3943 v Detroitu.

Te prijatelje list "Edinost" največ zanima društveno delovanje Kanadskih Slovencev posebno pa Zveza Kanadskih Slovencev katera ima isti cilj in isto nalogo kakor amerikanski SANS čeprav je ZKS v Kanadi bila ustanovljena več mesecev poprej kakor pa društvo SANS v Ameriki.

Med pogovorom o društvenih razmerah skoraj nikoli ne manjka sobrata Frank Modica, njmu so znane Kanadske prilike, delo in težave Kanadskih Slovencev. Mesta Windsor, Kirkland Lake, Lawack kjer je on delal, so njemu še zmiraj v dobrem spomenu.

Imena njegovih znancev in prijateljev

jateljjev še zmiraj na delu v teh mesecih list "Edinost" in pa za Zvezo Kanadskih Slovencev?

Kaj pa je on naredil za društvo,

POTREBNO MU JE
POČITKA

Zadnjič je obiskal Ureništvo Edinosti, Anton Zornik, zastopnik "Prosvete". Kakor njemu tako rojaku Klemenčiču, zaželeli smo le dober uspeh in dobro družino med kanadskimi rojaki, ne neglede na to, kako misli in sodi rojak Gornik, bodisi list Edinost, ali pa eno in drugo stranko, zlasti v Kanadi. To je njegova zadeva! Toda vsekakor če z nima pravega počitka in razsodnosti, tedaj bi bilo bolj pametno zainteresirati se do dela za resničnost in potem soditi napake.

Zdi se, da je Zorniku vse kar ni po njegovi želji "komunistično". To je stara pesem, rojak Zornik! Te se bodo znebili posamezniki le tedaj, ko jih pokrije črna zemlja. Razumni ljudje vsekakor prezirajo one, ki jo vedno ponavljajo, le zaradi tega, ker jih je doba prehitela in se ne morejo znajti vnjej. Nekaj takega bo tudi pri rojaku Zorniku.

Mož precej ambiciozen, že pri letih in pogovoru žnjim, človek dobi dojem, da je na vse štiri kraje sveta hkrati. Toda kako je težavna pot na severni tečaj, preko Atlantika, Pacifika itd., je stranskega pomena za njega. Tako tudi razpoznavanje posameznih strank, časopisov itd.

Najbolje pa je, da se dobro počuje!

Kod zavedni delavci pri slovenskih društvih in drugih slovenskih ustanov v Detroitu tudi niso pozabili na obletnico našega lista v Kanadi, ter nam izročili 14 amerikanskih dolarjev za obletnico lista, še posebej pa 3 dolarje za eno novo naročnino lista "Edinosti".

Sobratu Frank Modecu in družini Kapel naša ahvala za vse požrtvovanje, za v prid listu v katerem vidimo napredovanje Slovencev in Slovenk v Kanadi.

Tega bratskega sočutja Slovencev v Detroitu se mi Kanadski Slovenci veselimo in upamo da ostanejo tovariši na tem polju slovenskega napredka, da bo slovenski narod v Kanadi, v Ameriki in v rojstem kraju čimprej zedinjen in svoboden.

Da ste razumeli nalogo prvega slovenskega lista v Kanadi že od začetka so dokazali naročniki lista "Edinosti", mi Kanadski Slovenci smo pa ponosni na vaše prijateljstvo, še bolj pa hvaležni za vašo materialno pomoč našim društvom in našem listu.

Louis Zdravje.

ČIM DALJE ME BOLJ
ZANIMA LIST

Chaput Hughes — Cenjeno uredništvo: Tukaj prilagam dva dolarja za ponovitev moje naročnine, ki je potekla že precej časa od tega. Lahko rečem, da sem precej pozoren, toda so gotovi vzroki včasih da človek pozabi in z tem seveda čas se izmika.

List je pa čimdalje bolj zanimiv in ga prav rad čitam.

T. Gliha.

Bodočnost na Obzorju

PISE: L. ADAMIČ

To je v prvi vrsti pripisovati strašni neznačajnosti in reakcionarstvu jugoslovanske vlade v zamejstvu in njenih diplomatskih predstavnikov v prestolnicah zaveznikih dežel. To ni zgolj moje osebno mnenje. Stike imam z mr. Wiskham Steed-om, odličnim britanskim prijateljem jugoslovanskih ljudstev, kateri je začetkom meseca julija letos pisal pismo Milošu Trifunoviću, ki je bil tedaj jugoslovanski premier, ter ožigal celotno zamejno vlado, ker ni mogla zastopati interesov jugoslovanskega ljudstva. Avgusta 23 je mr Steed tudi meni poslal kablogram v tem smislu.

Dne 27 avgusta sem prejel dolgo pismo od Mihajla Petroviša, predsednika organizacije jugoslovanskih novinarjev, (Udruženje jugoslovanskih novinarjev) v Londonu, katera zveza vključuje srbske, hrvaške in slovenske časnike; on mi piše o kriminalni nemožnosti jugoslovanske zamejne vlade tekem zadnjih dveh let. V vsej tej dobi "ni storila popolnoma ničesar za razvijte propagande in korist Jugoslavije."

"Nasprotno", piše Petroviš, "zamejna vlada je storila vse, kar je mogla, da je onemogočila vsakemu izven nje, da bi predstavil stvar jugoslovanskega ljudstva v tej veliki svetovni krizi. Vlada ni izdala enega samega pamfleta o Jugoslaviji. Zbrala in izdala ni niti amterijala in podatkov o beštjalnih grozdejtvih nad našim ljudstvom v Jugoslaviji. Medtem, ko izdajajo Poljaki v Britaniji čez 30 listov, nimamo mi Jugoslavlani v Angliji ene same publikacije. In jugoslovanski vladini "informacijski aparat" ima v glavnem nalogo, ne da informira, ampak, da vesti iz Jugoslavije in iz Amerike zatira — razen, če so te v prid Mihajloviča in mahinacij Fotiša. Jugoslovanska vlada je naprimer prejela dolga poročila o slovenskem in hrvaškem kongresu in tudi o Združenem odboru, toda to je bilo "samo za gospodine ministre" in mi nismo dolgo vedeli nič o tem, kaj ste započeli jugoslovanski izseljenci v Ameriki — dokler nismo dobili privatnih pism iz Amerike.

"Vse to, kot vidite, je jako slabo. Britanci so zelo revno informirani o balkanskih vprašanjih. Očividno vedo in poznajo le negativne stvari. Mnogi imajo vtis, da so Slovenija, Hrvatska in Srbija tri posamezne norišnice, ter dvomijo o trdnosti ali vrednosti kakršnekoli ideje za ponovno vzpostavitev dežele. Med ljudmi, ki so tega mnenja, je mnogo važnih angleških osebnosti in pri tem, naj poudarim, da je to izredno resna stvar. Po mišljenju mnogih Britancev je cela bodočnost južno-slovenskih ljudstev v lvomu".

Naj pristavim, da se je mr. Steed izrazil v istem smislu, rekoč, da so uradni predstavniki Jugoslavije dovedli stvari v Angliji tako daleč, da so celo stari in iskreni prijatelji jugoslovanskega ljudstva zmedeni in negotovi glede izgledov za dobočnost Jugoslavije.

Združeni odbor bo storil kat bo mogel z ozirom na položaj, kakor hitro mogoče, kajti situacija v Angliji ni nič slabša, kot v Združenih državah. Z Zvezo jugoslovanskih žurnalistov v Londonu vzpostavljamo zvezo in skupaj bomo storili, kar bo moč, da se popravi slabe posledice proti-jugoslovanskega stališča ubežne vlade, ki je vodila tako stališče in smernice več kot dve leti s pomočjo milijonov dolarjev srbskega, hrvaškega in slovenskega denarja.

Agentje ubežne jugoslovanske vlade v Združenih državah delujejo s pomočjo svojih predprenikov med priseljenci z vsjo silo, da bi ovirali Združeni odbor in njegovo delovanje. Naznanili so nas menda Dieso-vemu odboru, ter nas obtožili, da smo "komunisti" in "sovjetski agenti", kar trdi tudi "Ameriška Domovina" v svojem nedavnem napadu na Odbor, kar se mora zdeti zabavno vsaj enemu izmed članov tega odbora, kateri je poznan, kot zelo imovit mož.

Toda te vrste propaganda ni omejena zgolj na Ameriko. Vršti se tudi v Jugoslaviji potom ljudi, ki priznavajo, da so fašisti. V Zagrebu ob tem pisanju poročiti, da je vse še negotovost.

Naslov te kolone je bolj ali manj jasen sam na sebi. Združeni odbor je zainteresiran v bodočnost Amerike in južnoslovenskih dežel. Ena naših temeljnih idej, je, da je svet sedaj ena celota. Svobode in demokracije ne bo v Jugoslaviji, Bolgariji, na Balkanu ali v Evropi sploh razen, ako se veliko število Amerikancev (ne samo južno-slovenskih Amerikancev, ampak Amerikancev v splošnem) prične živo zanimati zato, kaj se bo zgodilo v teh deželah po njih osvobojenju izpod osišča. In zanimati bi se morali! In mi jih moramo zainteresirati! Zakaj nedemokratični, reakcionarni razvoji v Sloveniji, Hrvatski, Srbiji, Bolgariji, Macedoniji, Črni gori ali Grčiji, na Balkanu in v Evropi, kot celoti, bodo prizadevali neugodno demokracijo in svobodo v Ameriki.

Združeni odbor se ne boji bodočnosti. Bodočnost je že tu, kaže se nam na obzorju. Je to še negotova bodočnost, toda mi sprejemamo njene možnosti, pozdravljamo obljube, ki jih nosi v sebi in smo odločeni se boriti proti njenim nevarnostim.

Pred to bodočnostjo se ne smemo tresti, ampak ji moramo iti naproti, jo skušati, doseči in storiti kar moremo, da jo izoblikujemo. Ako tega ne bomo storili, nas bo bodočnost pokopala pod seboj, kot nezaželjeno žalostno sedanost in se bo zgrnila nad nami, kakor nesrečna preteklost.

En namen in cilj Združenega odbora je, da govori v Združenih državah in v ostalem zaveznikem svetu, kamorkoli bo mogel seči naš glas, v interesu demokratičnih in naprednih elementov, ki se borijo proti okupacijskim in kvizlinškim silam v Jugoslaviji. Borijo se, da osvobodijo naše matere in sestre, domove, v katerih se je rodil mnogokdo izmed nas, ki sedaj živimo tukaj in zemljo, po kateri smo hodili, kot bosonogi otroci. Faktično se celo naše sestre in nečakinje borijo v gerilskih vrstah. Ali ni naša dolžnost storiti vsaj toliko, da jih reprezentiramo in predočimo njih žrtve in junaške zmage našim so-Američanom drugih porekel?

V tej moji prvi koloni se nočem spuščati v navajanje potankosti o tem, kaj so gerilci dosegli tekem zadnjih dveh let. Rečem samo, da njihove pridobitve potom borbe in doprinešenih žrtve so tako velike, da zaslužijo up in zagotovilo za bolljšo bodočnost onih, ki bodo živeli tam, kjer zdaj oni prelivajo kri. Dozdej takega upa in zavotvilo — izrecnega zagotovila — od strani zaveznikih veseli nimajo. Jaz približje zasledujem razvoj položaja, ki se tiče Balkana in ostale južno-vshodne Evrope in moram ob tem pisanju poročiti, da je vse še negotovost.

Toda te vrste propaganda ni omejena zgolj na Ameriko. Vršti se tudi v Jugoslaviji potom ljudi, ki priznavajo, da so fašisti. V Zagrebu je pred kratkim izdelal list "Ustaši" (Nadaljevanje na 4 st.)

Sloga zmaguje

Sudbury — Prva slovenska konvencija je minula. Ali se bomo ravnali po njenih pravilih, ali je pa še naših rojakov v Kanadi in Ameriki, ki se držijo po stari navadi.

Dostikrat se pravi peto kolonci. Marsikateri pa ne ve, kaj je peta kolona, ter različni drugi in vohuni. Petokolonisti so razni vohuni, saboterji itd. Njihovo delo je različno in dostikrat neopaženo odkod izvira razdor, mržnja in sovraštvo proti organizaciji, delavskemu tisku itd. Toda nespamtno bi bilo trditi da so vsi taki peto kolonci, saboterji in vohuni. Jast bi za dosti njih lahko rekel, da so nevedneži in nepoznavalci tekočega časa, oziroma doba jih je prehitela tako daleč, da ne razločijo dobrih in pošteni stvari od škode in ovir.

Mi v Kanadi smo mladi neseljenki. Vsak ima svojca v starem kraju. In zakaj bi bili tako brez srca, da bi se borili proti svojim bratom in sestram, katerih je bila edina izbira v borbo proti okupatorjem, ali pa živeti ponižno, prezirno in zaničevalno v koncentracijskih taboriščih, ter v suženjstvu.

Današnja vojna je obenem naša vojna. Slovenci moramo se prizdržiti k našim Sloveskim bratom in bojevnikom, za svoj narodni napredek in obstanek. Slovenci smo dosti pretrpeli! Preganjali nas so na razne načine; razkrajali našo zemljo med seboj in ji prizadajali teške rane. Vse to pomeni da je res nastal čas ko moramo sami spoznati, kje je naše mesto in tudi kako moramo delati da se narodno, kulturno in tudi gospodarsko osvobodimo.

Zveza Kanadskih Slovencev, je organizacija za vsakega Slovenca in Slovenko. Ali bi ne bilo res imenitno, da se skupno sporazumemo in združimo! Zdjaj bodo nastali hladnejši dnevi in po priloznost za koncerte, igre, predavanja in za marsikatero dobro stvar poduka in razvedrila. Poleg tega delno bomo lahko tudi prispevali v sklad za pomoč našim bratom in sestram v stari domovini.

Naj omenim da je dne 12 septembra tukaj bila res sijajna zmaga zedinjenih Slovencev, Hrvatov in Srbov. Namreč tri bratske Zveze sklicale so javni shod, kjer je govoril Radovan Dimović, eden izmed bojevnikov proti fašističnim okupatorjem v Jugoslaviji, ik je pred nedavnim prišel v Kanado.

Prvi govornik je bil od odeska Zveze Kanadskih Slovencev, rojak J. Salmič. Drugi od Z. K. H., Valentin Legac in Z. K. Srb. M. Pilja. Glavni govornik, katerega je predstavil rojak Salmič, je bil Radovan Dimović. V svojem govoru nas je točno informiral o vlogi četnikov in Mihajloviča, ter drugih strahotah, ki jih izvršujejo fašistični zločinci z katerimi četniki in Mihajlovič, so vodili borbo proti narodni osvobodilni in partizanski armadi.

Kot navadno Sudbury iz prejšnjih let, ni bilo shoda, kjer niso prisostovali zgararji in zavajalci. Tako je topot izkoristil z svojo skupino P. Borojevič, ter pričel kričati proti Dimoviću, češ da je laž kar je govoril o razmerah v Jugoslaviji. Ne vem kaj bi bilo da ni prišla policija. Ko pa je policija prišla, se je Borojevič znesel še bolj oholega misleč da je ta ob njegovi strani in pravi: "Zdjaj me pa le dajte . . ." Toda zgodilo se je ne povolji njega, ampak po načelih pravice. Policija je zgrabila Borojeviča, ter ga pognala ven. Tako je Borojevič občutil moč pravice, kakor tudi njegovi privrženci. Prisotni v dvorani in tudi drugi v naselbini, so si pa v znak zadoščenja šteli ta slučaj veliko zmago nad onimi, ki so s grožnjami in celo napadi strahovali v tej naselbini že leta.

Nato je imel zaključni govor Bogoljub Stevanov iz Toronta.

Drugi novic tako posebnih od tukaj ni. In glej skoraj bi bil pozabil omeniti obisk "štokljije", ki se sukala okrog družine Lukežič. Prinesla je krepkega sina! Kakor mati tako sin, se dobro počutita. Naše čestitke!

Franc Zaic

OČISTIMO NAŠ NARODNI VRT RAZNEGA MRČESA

Po naključju mi je prišel pod roko eden naših slovenskih časopisov v Združenih državah. Zaenkrat neomenjam njegovega imena, da se izognemo nepotrebne polemike in tratenja časa. Bolj pametno bi bilo, da njegovi čitatelji, ki so po večini delavci, spoznajo njegovo vlogo in jo zavržejo, kot neodgovarjajočo za današnji čas in naloge vseh svobodoljubčih in rodoljubnih sil.

Iz šolske dobe spominjam se na nešteto krat razlago po "arabskem sanovniku" sanj. Če se še kje prodaja ta "knjižica" ali pa ne, me to ne zanima. Kajti v poznejših letih, smo se taki razlagi na skrivaj nasmehnili in jo popolnoma vzargli. Le sem in kje so še stare žene, ki rad rade pripovedovale o svojih sanjah in ugibale v pogovoru, kaj neki naj pomeni. Mogoče smrt? Pismo! Zenoitovanje itd., ali pa komično prepri, sovraštvo in prezir . . .

Ker sem že omenil nekoliko o samovnjaku, naj omenim še druge pripovedke o coprncah. Te so bile za nas otroke strah in trepet, za starejše pa gotova nesreča in škoda, posebej če je že tako znana sosedna prehitela pot.

Spominjam se, ko so mi mati enkrat naročili, če bi slučajno "stara Katarina" prešla pot, naj zaustavim voz, naredim velik križ z šibo iz pred volov, ter jih nato požnem kolikor bolj hitro mogoče proti domu. Znani so mi slučajji, ko so se nekateri vaščani ob njenem srečanju povrnili na dom, mesto pa z živino kam na polje ali pa v senošet.

Tako so ljudje trpeli praznoveren strah, oni pa, ki so ga podžigali in razlagali na različne načine, želi pa dober uspeh za svoj položaj.

Nič bolj primernege se mi ne zdi ob tem času one člankarje in dopisnike, ki podžigajo strah pred "rdečim strašilom", obtožujejo narod proti naroda in ustvarjajo odvratno nezaupanje k slogi in enotnosti ljudstva. Ti so podobni iz davnine

razlagačem sanj, kakor tudi o coprncah, kar je za današnji čas zelo smešno in neverjetno, kakor bo tudi za bodočnost današnje razlage o "komunistih".

Moj namen ni braniti to ali pa ono politično nazorstvo posameznika, kakor tudi stranke. Šmo živa bitja in med nami so dobre in tudi slabe lastnosti. Toda morala človeka, dostojnost; znanost in v splošnem tehnični razvoj, ki se je razvil do visoke stopnje v človeški družbi, ga opominja da kot človek deluje ne za voljo ene osebnosti, ampak za voljo in interese človeške družbe.

Razne stranke ne bodo odstranjene zaradi volje posameznika, ampak takrat kadar jih večina zavreže in si zgradi nekaj novega na njihovem mestu. Približno nekaj takega se ponavlja v razvoju človeške družbe, toda ne brez sneti, katere koreni se prenašajo iz enega v drugo pokolenje in iz ene in drugo dobo razvoja.

Po mojem mnenju večje sneti ni tako po ideologiji, nauko, gospodarstvo in praktičnosti, kakor je fašizem v človeški družbi. Kodr tega ne vidi, je podlegel nezrelosti.

Fašizem je kriminalna snet! Borba proti njega je opravljena ravno tako za njegovo izkoreninenje, kakor dober gospodar očisti svoj vrt raznega mrčesa in zalege, da zavaruje rast zdravega stebila in njegovo sad.

Torej sprijaznimo se z to resničnostjo posebno ob čitanju raznih časopisov. Obudite spomin na njihovo preteklost in spoznali boste, da so kupi napak na njihovem pragu s ozirom na razlago o borbi proti fašizmu in tudi obožbah proti "komunizmu", Narodni Osvobodilni in Partizanski armadi in še nešteto drugih vprašanj.

Postanimo enkrat zares dobri gospodarji in očistimo naš narodni vrt raznega mrčesa, ter raznih razlag o sanjah in coprncah!

Lipovčev.

Z NARODNO ENOTNOSTJO K ZMAGI IN OSVOBOJENJU

Jugoslavija središče vseh anti-fašistov Evrope. Kosta Nadj imenovan generalom. Narodna Osvobodilna in Partizanska Armada odprla vrata za invazijo na Jadranskem morju.

Takoj ko se sem povrnil iz konvencije, je bila moja osebná želja opisati moje utise. Ni pa izlučeno da se v splošnosti pričakuje s posebnim zanimanjem posebne idaje "Zapisnik Konvencije", ki bo tiskana v obliki časopisa, katera bo najdoslednejši pečat njenega dela, sklepov in načrtov.

Torej prisostoval sem prvi konvenciji Zveze Kanadskih Slovencev, ki se je vršila v pričetku tega meseca v Torontu, kot delegat iz Windsorja. Nisem bil sam iz Windsorja! Z menoj sta bila rojak Zdravje in Kobetič, ter rojakinja K. Crnek, tako da je Windsorska delegacija bila res družinsko zastopana.

Ob našem prihodu v Torontu, oziroma dvorano kjer se je vršila konvencija, seznanili smo se z delegati in delegatkami iz drugih naselbin. Po kratki proceduri seganja si v roke, nas je že opomnil glavni predsednik Martin Bayuk, da zavzamemo svoja mesta. V kratkem in zelo pomembnem nagovoru pri otvortivi konvencije, pozdrvil je delegate v imenu glavnega odbora Zveze, za kar je žel odobravanje. Nato se je pristopilo k dnevnemu redu od 11 točk s zaključkom Konvencije. Izvoljeni so potrebni odbori za voditi konvencijo, kakor tudi nadzorni odbor za pregledovanje knjig. Zatem je sledilo glavno poročilo glavnega tajnika, ter dodatno poročilo Urednika Edinosti.

S posebnim zanimanjem smo poslušali oba poročila. Poročilo glavnega tajnika je vsebovalo organizacijska vprašanja, naš dosedajni uspeh, nedostaki in tudi priporočila k bodočemu načrtu. Dočim poročilo urednika Edinosti, se je temeljito oslanjalo na svetovni položaj, razmere v Jugoslaviji, tukaj v naši domovini, ter o nezlomljivi enotnosti vseh svobodoljubčih sil v borbi proti fašizmu, kakor tudi pravični preureditvi povojnega sveta. Kakor eno tako drugo poročilo prežeto je v neposredni nalogi delovanja za stvar zmage nad sovražnikom, kakor tudi vseh potrebnih pripravnosti za moralno in materialno pomoč našega trpečega naroda v starem kraju.

Omenil sem delno vsebinsko stran teh velevažnih poročil, ki so v posebnih vprašanjih obširna, objektivna in odgovarjajoča kot potokaz za naše bodoče delovanje. Kajti cel potek Konvencije bo tiskan v posebni izdaji v obliki člensopisa, kjer bodo čitatelji imeli priložnost se seznaniti z Konvencijo, njenimi sklepi; pravili Zveze; sodelovanju z SANS, ter Združenim odborom ameriških južnih Slovanov. Zatem številni pozdravi od raznih organizacij, kakor tudi Vse-Slovenskega odbora iz Moskve.

Prisostoval sem že več konvencijam, ter tudi konferencam. Toda prva konvencija Zveze, mi res ostane v globokem spomenu, ne radi tega da me je zapadla posebna čast an njej, ampak zaradi tega, ker smo prvokrat kanadski Slovenci zbrani skupno se posvetovali po najvažnejših vprašanjih naroda in človeštva. V tem je njen zgodovinski pomen in močnejši odgovor zvestih

MOUNTAIN PARK, ALTA

V priligi vam pošiljam denarno nakaznico v znesku osem dolarjev, namenjenih za štiri ponovne naročene.

Kakor sem bil obljubil storiti nekaj vprid ponovitvam naročin, sem obiskal dotične naročnike in niti eden mi ni odrekal naročnino. Tem potom se jim lepo zahvalim in tudi priporočam v bodoče. Na ta način bomo seveda storili dobro delo vprid listu, obenem pa zmanjšali delo uredništvo glede opomina na potekle naročnine.

F. Mekis.

Prisrčna hvala rojak Mekis, kakor tudi ponovnim naročnikom, Ured.

rodoljubov vsepovsod, proti raznih izmišljenih dosedajnih in tudi v bodoče prigovorom.

Konvencija je bila javna, dostopna brez izjeme na člansko pripadnost. Vsak pošten človek, kateremu je količjak pri srcu dobri nameni za narodno stvar; za stvar zmage nad fašizmom, ter osvobojenju sveta, bila je njegova dolžnost ustnemo ali pa pismeno izraziti svoje

Na sodišču odkrita vohunska mreža

Now York — Tukaj se je vršila sodnijska obranava proti nemškim vohunom prednedavnim aretirani v Združenih državah, kakor smo že poročali.

Na Federalnem sodišču dokazano je, kako je Ernest Frederick Lebnitc z pomočjo kemične tekočine natančno pismeno poročal o kretafflu panikov z vojaštvom in vojnim meterijalom. Vsebinsa enega pisma se glasi:

"Nocoj "Conte di Savoia" (prejšnji italijanski parnik), odpluje z armado: 156-to Parašutistov, 152-to inžinirjev in 68-ti pehotni polk. Potoval bo po severnem potu proti Bostonu, nato Newfoundland v Vel. Britanijo."

Obtoženi vohun Libmitc, je priznal na sodišču, da je pisal taka poročila in kakor je dognано da so nekatera izmed teh bila militarne informacije za naciste.

Kemična tekočina ki je služila za črnilo, je nevidna na prostem papirju. Berlinska šola za vohune, ki so razposlani v razne države, je nedvomno precej dobro izurila v vuhunskem delu, kagor tudi pripravvah potom katerih se poslužuje za nacistične informacije. Očistiti vohune, pomeni prihraniti sto in sto ljudskih življenj in tudi materialnih sredstev. Obenem pa je moč tako za bojno črto, kakor tudi za njeno zaledje.

želje in tudi nezadovoljstvo. Ogovarjanje na skrivaj in obojanje posameznih ljudi, ni pošteno; ni možakarsko in tudi ni v skladu znanih demokratičnih načel. Smo ljudje! Priroda nam je dala vse potrebno, da se tudi kot ljudje pogovarjamo, posvetujemo o vseh nalogah in potežkah. Zato je skrajni čas, da spoznamo to demokratično načelo in ga izkoriščamo v svrhu sporazuma za naš društven in kulturni napredek.

TEŽKA NESREČA

Aldershot, Ont. — Tukaj je prišlo do težke nesreče, ko je Canadian National brzi vlak udaril le daleč železniške postaje Aldershot v autobus in je pri etm izgubilo 12 ljudi življenje.

Poročevalc Canadian Press, ki je bil na potu za Montreal, je med drugim opisal omenjeni slučaj, kot eden od najstrašnejših, kar jih je videl. Ravno tako načelnik postaje, ki pravi, da je to ena od zadnjih 33 let največja.

Brzivila kje udaril z tako silo, da je autobus popolnoma znečkan in so kosci najdeni tritčetr milje na daleč v stran. Nekatera trupla so našli potem ko se je vlak z silo zaustavil, na prednjem delu lokomotive in tudi ob železniški progri v razdalji od 200 jardov.

Autobus je pripadal Greyhound Coach Line in je služil le za predmestni izvoz potnikov in šolskih otrok za Hamilton. Večje število delavcev in tudi šolskih otrok je zamudilo prvi termin, čakajoč na povrnitev autobusa, ko se je zvedelo o neljubni nesreči, so si šteli v srečo za svoje življenje. Medtem, če tudi je autobus popolnoma razbit, dva potnika sta ostala po naključju pri življenju. Neki zdravnik je pripomnil, da je res čudež, da je sploh kdo mogel si rešiti življenje.

Zveza Kanadskih Slovencev, po svojih pravilih; načelih in po svojem delovanju, je narodna protifašistična in demokratična ustanova, nepripadajoča niti eni politični stranki. Ameriški SANS, še bolj pa program Združenega odbora, bi ji bil najbližji. Toda po svojih točkah pravil, je daleč pred SANS., zlasti po objektivnih vprašanjih Narodne Osvobodilne in Partizanske armade, kakor tudi zavezništva z Sovjetsko Unijo, Vel. Britanijo, Združenimi državami, Kitajsko in drugim Zedinjenih narodov.

Zato priporočam, da trezno prečitata tako zapisnik, kakor tudi poročila, sklepe in pravila Zveze. Kajti z tem boste pomagali samemu sebi, kakor tudi splošnim interesom.

Jožef Miketič, gl. Predsednik.

Malo pojasnila

Znano je, da se je lani v Bihacu ustanovil "Narodni protifašistični svet". Zbor, na katerem se je to zgodilo, je imel značaj parlamenta in delegati so se sešli iz vseh delov Jugoslavije. Za predsednika je bil izvoljen dr. Ivan Ribar, za vrhovnega poveljnika Narodne Osvobodilne Vojske pa je bil potrjen Tito.

Takoj po tem dogodku se je pričela strupena propaganda proti Svetu in proti osvobodilni vojski. To propagando je organiziral — kar bi bilo kaj lahko uganiti — nemška uradna kovačnica laži. Mnogo poštenih ljudi pa vendar vam, da sta Svet in vojska komutega ni uganilo in verjeli so trditnistično maslo in da oba faktorja služijo boljše vprisanju Jugoslavije.

Komur so razmere količjak znane, bi bil lahko spoznal smešnost takih trditve. Predsednik Narodnega sveta je tisti dr. Ribar, ki je bil pred dvajsetimi leti predsednik Ustavodajne skupščine, prvega jugoslovenskega parlamenta, ki je bil pravilno izvoljen. Od komunistov je bil takrat bolj oddaljen kot zemlja od sonca. Vteku časa, ko je moral — kakor Svetozar Pribičević — spoznati, kaj pomeni centralistična vlada, ko je videl, kako so se ljudske svoboščine likvidirale ena za drugo, kako je režim naposled zabredel v diktaturo in kako je ta dobila popolnoma fašistične značaj, se je v marsičem spremenil in nič posebno čudno ni, da ga gotovi nasprotniki mečjo v en koš s komunisti. Danes je namreč v Jugoslaviji vsakdo označen za komunist, če ne trobi v en rog s pristaši starih diktatorskih režimov.

Toda Ribar je prav tako malo komunist kot je bil v času svojega predsedovanja v skupščini in prav tako ni komunističen Narodni svet z Osvobodilno vojsko. To je jasno razvidno iz Izjave, ki je bila razglašena takoj po ustanovitvi Sveta.

Ampak sovražna propaganda ne miruje. Pred kratkim je izšel neki letak, ki so ga baje izdali partizani, kar je ime članov Osvobodilne vojske in ki je bil napolnjen s tistim komunizmom, s katerim plaši Berlin vse svet. Ze to bi bilo lahko zbudilo sum. A dognalo se je, da je bil ta letak izdan v Zagrebu v "ustaški" tiskarni, ki je popolnoma pod kontrolo Gestapa.

Z ozirom na te mahinacije je Narodni svet ponovno izdal svojo snovno izjavo in pravi:

"Voditelji našega osvobodilnega pokreta ne mislijo narodu vsiliti nobenega režima. Nešteto krat so izrekli, sutmeno in pismeno, da bodo PRPEUSTILI NARODU, DA SAM ODLOČI O SVOJI U.SODI. V zvezi z najnovejšo fabrikacijo (namreč z omenjenim letakom) katero je razširila nemška uradna agentura DNB je treba vnovič pokliacti v spomin sklepe Narodnega protifašističnega sveta in vrhovnega poveljstva Narodne osvobodilne vojske. Tam je izreče-

ODSEK DEMOKRATIČNIH JUGOSLOVANK V WINDSORJU

Dne29 avgusta bo šel v lep spomin našega ženstva v tej naselbini. Kajti tega dne vstanovile smo odsek Jugoslovenskih Demokratičnih Zena. Takoj na vstanovitvenem sestanku vpisalo se je 29 članic.

Kakšna je svrha in namen našega odseka?

1) Ker smo v strašni vojni in kakor pravijo človeštvo ni pričalo enaki v vsej svoji povesti, so potrebne poleg puške, topa, tanka in bojnega letala, tudi druge potrebščine. Vemo, da so tisoči in tisoči položili svoja življenja na oltar osvobojenja; prelili svojo kri, da bi človeški rod res enkrat užival blagostanje, srečo in mir.

Kri v tem oziru je dragocenjen zaklad. Sto in sto vojakov težko ranjenih na bojni črti, je rešeno z pomočjo transfuzije krvi. Zato naš odsek demokratičnih Jugoslovanek je ne le pripravljen potom svojih članic, sicer onih katerih kri odgovarja v svrhu darovati svojo kri, ampak obenem apelira na naše ženstvo v splošnem za dar krvi. Če pomislimo

z naše strani je to skromen dar, toda v splošnosti pa tako plemenit in le oni, katerim je rešeno življenje na ta način, bodo celo življenje hvaležni.

2) Je naš namen kakor prej tudi v bodoče podpirati humanitarno ustanovo Rdeči Križ. Po raznih naselbinah vstanovljeni so ženski odseki, katerih članice pomagajo pri pakiranju raznih zavitkov za armdo, zbiranje daril in stotero drugih potrebščin. Medtem vemo, da je to edina ustanova v Mednarodnem obsegu, ki ima vezi z vojnimi vjetniki.

Nespametno bi bilo misliti da je z darili vojnim vjetnikom vse gladko in točno. Ze samo dejstvo da so vojni vjetniki v rokah in pod nadzorstvom krutega sovražnika, nas prepričuje na marsikatero neurednost. Toda zavedajmo se, da so to vojni vjetniki in tudi če drugo ali pa celo tretje darilo pride njim v roke, smo z tem olajšali njihove misli, navdušili jih k vztrajnosti in vlili duhovite moči dokler ne bodo rešeni trpljenja in zapostavljanja.

Torej naš odsek bo v tem oziru tesno sodeloval z ustanovo Rdečega Križa.

3) Največkrat nas pa opominjajo rodoljubni čuti napram našega trpečega naroda v stari domovini. Kako radi bi priskočili mu v pomoč ne samo z denarjem in drugimi potrebščinami, ampak tudi osebno se pridružili njegovim junaškim vrstam.

Vsak izmed nas ima tam svoje, brate, sestro, starše, ali pa ženo in otroke. Kako težki so naši čuti in kako globoko nas navdaja mržnja proti krutega sovražnika, bi vsak sam najlažje razložil. V splošnem smo in tudi bomo prvi za pomoč našemu narodu, kakor hitro se ukaže ta priložnost.

Torej naš odsek bo v tem oziru deloval z vsimi močmi za pomaganje našega junaškega naroda v stari domovini.

Kakor razvidno naš program je v omenjenih treh točkah. Kakor ena tako druga in tretja tesno vezane z plemenito nalogo. Enkrat v tem mesecu odsek priredi razstavo v dvorani Rdečega Križa na Quollette Ave. Za razna jedila ob tej priložnosti, bo naš odsek priredil res nekaj po starokrajnskih predpisih kuhinje. Ne pozabite Windsorčanje za ta dan o katerem boste še posebej povabljeni.

K sklepu naj omenim nekoliko besed s ozirom na to, da sem edina Slovenka v odseku Jugoslovenskih Demokratičnih Zena. Izvoljena sem za blagajnico odseka; predsednica je F. Brozovič in tajnica Nivenka Grič. Ker je v naši neselbini precej naših rojakinj, je moja dolžnost apelirati na njih, da se vlačnijo in nam pomagajo v prej omenjenimi plemenitimi nalogami, da bomo res Slovenke, Hrvatice in Srbkinje, sledile vzoren primer naših sester v stari domovini. Naj nas skupno navdušijo njihovi junaški vzgledi v borbi proti sovražniku, za blagor, srečo in mir.

K. Crnek.

ZASAČILI TATOVE

Toronto — Pet oboroženih vlomilcev je vlomilo v tukajšnje Royal bankno hranilnico in se jim je posrečilo odnesti \$34.000.

Z odprtimi samokresi so držali zaprtega bančnega ravnatelja, William oRshee in njegovo soprogo, ter dve drugi službenki, dokler so izvršili ttavino in nato z avtomobilom zbežali nevedoma za njihov sled.

Zadnjega tedna se je pa kljub temu posrečilo detektivom zaslediti vlomilce, takeri so takoj pri pričr aretirani. V njihovih kovčegih je najdeno precej orožja, zlatnine in tudi skupno nekako okrog 6.00 dolarjev. Medtem značilno je to, daso vsi trije bili v vojaški obleki, katero so nedvomno izkoristili v svrhu da odvrnejo sumnjo proti zasledovanju vlomilcev.

Trije vlomilci so: William Lake 25 let star iz Toronta; Hecktor Le Black 23 iz Toronta in Stanley Scrafield 22 iz Long Branch. Vsi troje so ozdaj v zaporu tukaj v Torontu, proti katerih se bo vršila obravnava enkrat v tem mesecu.

GOVOR DR. M. KREKA NA LONDONSKEM RADIU

Težka nesreča, ki je povzročila smrt predsednika poljske vlade, generala Sikorskega in njegovih najbližjih vojaških sodelavcev, je dala povod nacistom in fašistom, da razlijejo novo ploho laži in sumničev po Evropi in svetu. Svobodni narodi, ki imajo priložnost, da spremljajo dogodke vseh strani in stališč, se seveda smejejo nizkotnim, zlaganim trditvam, da so Sikorskega umorili Angleži ali Rusi, radi njegove politike ali radi drugih političnih vzrokov. Toda zasužnjena Evropa, ki tretje leto ne sliši in ne dobi drugih vestí, kot one, ki so šle skozi Goebbellovo in Musolinijevo kedo, je v mnogo večji izkušnji, da takim lažem, ki jih ne ponavljajo samo listi in radijska poročila, ampak slovesno in odločno potrjujejo najvišji nemški državni funkcionarji, pokloni vsaj toliko vere, da ne verjame na nobeno stran in da sumnič na vse strani. Čim nacisti in fašisti to dosežejo, da se v široke plasti prebivalstva vgnezdí sumnja in dvom, so že dosegli to, kar so s svojo lažljivo propagando hoteli. Oni namreč hočejo pri vsaki priložnosti ubijati zaupanje in vero zasužnjene narodev. Zaupanje v vodstvo velikih zaveznikov, zaupanje v njihovo politiko, zaupanje v njihovo sporazumno delo in s tem zaupanje v vojni uspeh in povojne cilje. Čim pada to zaupanje, gine tudi vera in navdušenje, gine razpoloženje, ki daje zaleta za požrtvovalno službo v borbi za svobodo. Osebnost generala Sikorskega in njegova iznenadna tragična smrt je bila za vse te podlosti izredno dobrodošla. Znano je žal le preveč, da politični računi med Poljsko in Sovjetsko Zvezo niso razčiščeni, da celo politično zbliznanje med Poljsko in Čehoslovaško ne napreduje, kakor bi vsi iskreno želeli. Znano je, da sta Anglija in Združene Države Amerike poljsko borbo za svobodo z odprtimi rokami podpirali — saj je radi napada na Poljsko Anglija stopila v to svetovno vojno, ali prav tako je bilo tudi dobro znano, da radi najvišjih interesov združenih narodov niti Anglija, niti Amerika ne moreta in ne smeta posegati v spore, ki med zavezniki nastajajo, v veri in zaupanju, da Sovjetska zveza najodločneje odklanja vsako vmešavanje v notranje razmere drugih držav in narodov. Razpust kominterne pomeni, da Sovjetska zveza hoče uveljavljati svoje interese in zalagati svoj vpliv v zboru zavezniških narodov, samo in izključno samo po uradni, iskreni, odprti, poti, ki se jih redno poslužuje država v obče vanju z držav. Sovjetska zveza je s tem raztrgala kopreno, resnično ali namišljeno, ki jo ležala nad njeno

diplomacijo, presekala Hitlerjevo propagando proti njej in postavila nov temelj zaupanja v iskrenost njegovega zadržanja. Gospodarski sporazum za vzajemni napor pri obnovitvi — čeprav ni v nobeni neposredni zvezi z razpustom kominterne — je vendar v veliki meri sad in uspeh rastočega zaupanja med velikimi silami.

Zavezniški narodi moremo biti samo srečni in veseli takega razvoja dogodkov. Velike sile na obeh polovicah sveta postavljajo kvadre sporazume zgradbe, ki bo razprostrla svojo zaščitno streho nad vse velike in male ter jim omogočila razvoj življenja v svobodi in sigurnem zavjetju kakršnega samo svetovna združenja si more dati.

Pred nami so veliki vzgledi smotrene dela za trajne občje cilje, naša vloga in naloga je, da jih prav spoznamo in razumemo, se vsega malenkostnega otresemo in vtrajno pomagamo.

Dogodki se trdo vrste. Domovjina po rešitvi vpije. Tem bolje jo bomo rešili, tem temeljiteje bomo svoje narodne ideale dosegli, čim bolj bomo znali v svojem lastnem, narodu uresničiti velike vzore, ki dolbejo življenju nov obraz. Kot Slovani imamo še posebno hvaležno nalogo, da pomagamo graditi trden most zveze med slovensko velesilo in zapadnimi demokracijami, ki je edino jamstvo naše in svetovne varnosti.

BRENER PASS

Brener Pass, preko Alp veže Italijo in Nemčijo in okupirano Avstrijo, je najbolj direktna in značilna vez med Berlinom in Rimom. Tetunci so nekaj krat izkoristili to prirodno utrdbno in položaj v srednjeveškem času za invazijo Italije. Takrat je bil znan njim in tudi na zunaj, "pot čez dolino Trenta."

Direktna pot drži iz Berlina proti Jugo do Münchaja; zatem preko avstrijske meje in med gorovjem znanega starega mesta Innsbruck. Od tukaj se dviga Brener Pass za vsakih 12 urščev na 40 v promeru stopnjem visočine v nagli razdalji od 25 milj, dokler končno ne doseže Brener postajo, katera je na avstrijsko-italijanski meji. Izmed Brener Pass in Innsbrucka, se visočina Brener Passu dvigne na 4.500 čevljev nadmorske višine, dokler je Innsbruck negake okrog 2000 čevljev.

Od tukaj drži južno pot v nemško govoreče mesto Bolzana, ali pa kot znano Bozen, Trent ali pa Trento in Verona. Od Innsbrucka do Verone je značne linije razdalja 175 milj.

Zgodovinski podatki podajajo pregled italijanske invazije skozi Brener Prelaz. Zadnjih 600 let oziroma do leta 1402 ti podatki bilježi, da je 65 imperorjev prekorlačilo z invazijom ta prelaz.

Železniška proga je zgrajena med letom 1864-67, cesta pa v letu 1872. V poznejših letih zlasti izboljšan je cestni promet.

Vsekakor Brener Pass ni izključno edini prehod čez Alpe za Nemčijo. Lahko bi postal pa celo nevaren vratolom. Zlasti v zimskih mesecih je nepristopen za armado, vsled snežnih metežev. Nacistične sile zdaj v severni Italiji, ako se jih prisili v kratkem na umik v gorovje, se lako zgodí dabodo našle mnoge večje ovire za ishod, kakor celo zdaj iz severne Italije. Odvisno vsekakor je od preračunanege časa in tudi gotovih akcij.

IZ VANCOUVERJA

Prilagam denarno nakaznico v znesku osem dolarjev, kar je nameffleno za štiri ponovljene naročnine.

Rad bi pa vedel aki je cena Edinosti dva dolarja, kakor je bila, ali se bo pa zvišala na tri dolarja letno.

J. POPOVIČ.

Pripomba? Cena naročnini je dva dolarja za eno leto in \$1.25 za pol leta. — Ured.

REVEREND AMBROZIČ O SLOVENSkih KATOLIKIH

Piše LOUIS ADAMIČ.

Preveč sem zaposljem te dni, z delom, ki je zvezi z mojim predsedništvom Združenega odbora južno-slovenskih Amerikancev, da bi odgovarjal na napade Rev. Ambroziča. Znabiti pa ne bo pravi odgovor nato nikdar niti potreben. — V enem njegovih člankov me pisec prikazuje za lažnika. Moj odvetnik me je informiral, da lahko na podlagi tega vložim tožbo proti Reverentu in proti listom, ki so prinesli njegov članek pod naslovom: "Louis Adamič in naša slova". Trenotno sem sicer prezaopsljen tudi zato, a garantiram pa nikakor ne, da si ne bi vzel časa enkrat v bližnji bodočnosti, ter vložil "libel suit" proti Rev. Ambroziču. Za enkrat se mi zdí, da stvar lahko počaka dokler ne izide moja knjiga; potem ameriška in slovensko-ameriška javnost sodi, kdo je lažnik.

V resnici se čutim napram Rev. Ambroziču skoro hvaležnega, kajti on je začel oglašati moje knjige preden je izšla. Ali more pisatelj pričakovati kaj več od svojega nasprotnika?

Rev. Ambrozič je tudi objavil

eno moje kratko pismo, izjavljajoč — brez dokazov — da se nanaša na neki dokument, katerega je rečeno, da sem jaz videl. Hočem se mu oddolžiti enako s citacijo iz pisma, katerega mi je Rev. Ambrozič pisal v marcu 1943 in katero mislim, da bo zanimalo vse dobre katoliške slovenske Amerikance.

"Zal", mi je pisal v pismu, "so jugoslovanski narodi deloma po značaju taki, deloma so bili tako vzgajani skozi stoletja, da (kar se tiče vere) vise bolj na akcidentalih nego na bistvu. Emocija je pač močnejša ko globok premislek."

"Morda bi kaj pojasnila naslednja ilustracija: "V Kanadi sem srečal starejšo Slovenko, ki mi je pripovedavala z velikim navdušenjem o svoji "cerkvenosti" v starem kraju, da je ni nikdar manjkalo pri nobeni cerkveni slovensosti, pri nobeni maši, itd. itd. Ker sem vedel, da v Kanadi sploh ni hodila v cerkev, sem jo vprašal, zakaj je nehala. Odgovor: "Ko sem prišla sem, sem šla pričakovati kaj več od svojega se grozila, ko sem videla, da ni bilo oltarja. . . . Povedala sem

to svoji prijateljici, pa mi je zardila, da tu sploh nimajo oltarjev po cerkvah. Se danes meje stram, da v tej kontri Jesuza tako tritajo.

"Ko sem nadalje vprašal glede oltarja, sem zvedel, da je zanjo oltar šamo tisto, kar je pravzaprav okrasek oltarja: ogromen tron s farnim patronom, mnogo drugih svetnikov, angelov, itd. . . . Dejala mi je: "Ja, doma, tam smo imeli takega imenitnega svetega Martina na oltarju, da se je res splačalo moliti. . . . Tukaj pa — ali boš v prazne stene molil. . . . ?"

"In tako je bilo konec vse njene toliko hvaljene "cerkvenosti". . . ."

"To ni nikak osamljen slučaj, ali je najbolj eklatanten med vsemi, kar sem jih srečal. Faktum je, da je med vsemi Jugoslovani versko prepričanje površno, plitvo — vsaj tako je bilo do zadnjih desetletij. Obešali so se na zunanosti, okrase — trimmings — bista niso zadel. Zamera bi bila, seveda, če bi človek zato delal odgovorne cerkvene predstojnike, župnike, kaplane, skofe. Morda tudi ne bi bilo pravično. Saj sami niso čutili, da je v resnici tako, ker so vsi skupaj živeli stoletja v sigurnosti "apostolske Avstrije" oziroma "pravoslavne Srbije" in niso se zavedali, da utegne priti čas, ko bodo narodi postavljeni v drugačen milje in bo "readjustment" zanje težak. . . ."

To je kar misli vodilni slovenski duhovnik o slovenskih katoličanih in v tem njegovem mišljenju so očitno vključeni tudi oni v Združenih državah. Mislim, da bi morda njegove besede dobro premisliti. Od moje strani ne potrebujejo nobenega komentarja. Jaz samo vračam uslugo za uslugo. Rev. Ambrozič oglašaja moja še neobjavljena naziranja; jaz občem storiti nekaj, da reklamiram njegova.

VABILO ZA REDNO SEJO

Dne 3. oktobra se vrši redna seja odseka Zveze Kanadskih Slovencev, kot navadno vsako prvo nedeljo v mesecu v dvorani 386 Ontario St., Toronto. Pričetek ob drugi uri popoldne.

Poleg dnevnega reda, bo poročilo delegatov prve konvencije Zveze Kanadskih Slovencev, katera se je vršila v pričetku tg. m.

Pozivljamo tako člane in članice, kakor tudi druge rojake brez izjeme na člansko pripadnost. To smo podudarili nešteto krat in nikomur se nismo odlonili priložnost da se svobodno izrazi o onem ali pa drugem vprašanju tikač se Zveze in njenega delovanja. Pravilno je, da tisti ki imajo od zunaj precej opravka o organizaciji in društvi, da pridejo na sejo in tam povejo svoja mišljenja, prigovore in priporočila. Odgovarjanje bodisi organizacije, društva ali pa osebe tam kjer ni mesto zato, je nepravilno in tudi nepošteno.

Zato, kakor je omenjeno redna seja odseka se vrši vsako prvo ne-

SANS. Deluje v Kanadi

Kot je bilo že poročano v listu Glas Naroda, smo tudi v Kanadi, namreč v Kirkland Lake ustanovili podružnico št. 90 z 21 člani S. A. N. S.

Dasi smo se malo pozno vzdramili ker v USA. so naši rojaki doprinesli in nabrali dosedaj že lepo vsoto skupaj. To vemo iz svojih lastnih izkušenj, da brez truda in žrtev, ni nobeno delo opravljeno. Mi vsi želimo da bi bila bodoča Slovenija — lepa in velika! Namreč, združenje vseh slovenskih bratov v federalni in demokratski državi. Ali vprašajmo se, kaj smo storili v ta namen? Večkrat slišim od tega ali onega: "Kaj bomo mi? Mi smo premajhni — nas je prav malo.

Povem pa da ravno zato moramo biti čuječi, glasni in združeni skupaj v en glas, da nas bodo slišali vsi tisti, kateri imajo sedaj na tehnični svetovni položaj.

Večkrat so se že vršile tako velevalne konference med pred. Rooseveltom in premijerjem Churchillom. Znano nam je tudi da se je respravljalo o povojnem problemu. Gotovo je bila tudi naša stara domovina na tehnični. Zadnja konferenca je bila v Kanadi. Dovolj žalostno od nas niti ena organizacija ali ustanova se ni oglasila ravno tako, kot da nas Slovencev v

Kanadi sploh ni. Ali ni bil čas in uporabiti tako lepo priliko, poslati čestitke z pripombo opomniti na naše trpeče brate v okupirani po nazi-fašistih zasužnjeni domovini.

Večkrat se sliši kaj bomo mi tukaj? Narod doma si bo sam naredil, kakor si sam želi. Narod bo postavil vlado kakoršna bo njemu pašala. Strinjamo se z vami, kdor dela in trpi, tisti naj vodi dom. Ali povem pa, da naša pomoč v Ameriki in Kanadi, nam je neobhodno potrebna. Ker lahko se ravno v Ameriki odločuje o usodi našega naroda. Zato jim pomagajmo, kjer koli moremo, nezamudimo nobene priložnosti, ampak vsaka najmanjša manifestacija obrne pozornost nase, kjer je pa pozornost, tam pride vpoštev naše slovensko vprašanje.

Zato vzdramimo se Kanadski Slovenci, bodimo čuječi, pokazimo da smo tudi v Kanadi Slovenci po krvi in borbenosti naših trpečih bratov v domovini. Da SANS ne more delovati brez stroškov, to mora biti vsakemu ujasno. Ker vsaka narodna ustanova ima stroške. Dolžnost naša je da ga podpiramo, ker SANS deluje za blagor naših zasužnjenih bratov v stari domovini. Vsak član naše podružnice št. 90 v Kirkland Lake, bo ali je prejel nabalno polo. Na enake pole se je že nabralo za Rdeči križ in za Ruski relief (Aid to Russian Fond) itd. Nihče pa dosedaj se ni spomnil našega trpečega slovenskega naroda. Kako žalostno! Zato vas prosim rojaki in rojakinje, ne odklanjajte nabiralce, kadar vas obiščejo. Zavedajte se, da darujete za svoje trpeče brate in za Slovensko — Slovansko stvar.

Kakor na mje znano, se je vršila konvencija Zveze Kanadskih Slovencev. Nisem še imel priložnosti priti do pravil. Dali jih sloh imajo? Prepričan pa sem, da se gre za dobro stvar! Zelim obilo uspeha. Ker sem pa slišal že namigavanje od politike, dasi nisem nasproten, se bojim da ne bo doseglja zaželjenega uspeha, kakor bi ga obratno. Zato povdarjam kot vedno — proč z politikom — proč z vsakovrstnim sovraštvom, ker sedaj ni čas zato. Imejmo samo eno pred očmi: Naše Slovenske-Slovanske brate, da trpijo in umirajo za domovino. Strnimo se vsi skupaj v eno samoo vrsto in pomagajmo jim.

Dragi rojaki-nje širom Kanade. Ustanovite si podružnice SANS v vsaki naselbini; prispevajte vsak po svoji moči. Narod umira! Zato ne držimo križem rok. Z izgovorom jaz bom svojim sam poslal, kadar se bo spet lahko poslalo, je stara bajka. Naše pomoči rabijo vsi, brez izjeme, vsaj smo vsi iste krvi. Zato imejmo geslo: VSI ZATE ENEGA EDEN ZA SVE! DOL Z FASIZMOM IN NACIZMOM! SRMT IZDAJALCEM NAŠEGA NA IN SVOBODNA SLOVENIJA V FEDERALNI JUGOSLAVIJI!

Anton Kraje
Pred. Podruž. št. 90
78 Wood St.
Kirkland Lake, Ont.

KUPON ZA SPREMEMBO NASLOVA:

Naročnik, kadar se preselite in spremenite svoj naslov, ali vam je pa potekla naročnina, izrežite in spolnite spodnji kupon:

Ime: .....

Ulica, hš. št. ali poštni predal .....

Mesto: ..... Prov. .... Drž. ....

NOVI NASLOV:

Ime in primek: .....

Ulica, hš. št. ali poštni predal .....

Mesto: ..... Prov. .... Drž. ....

Pošljite z spremembo naslova ali pa ponovite naroč.

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto, Ont.

PA SE NEKAJ...

Zadnja poročila sodeč po raznem časopisju, so tako zmešana in v protivrečju, ter celo smešna o sijajni zmagi Narodne Osvobodilne in Partizanske armade. Namreč "Toronto Star" je prinesel velik naslov: "Srbi so zavzeli 4 pristanišča na Jadranskem morju", samemu članku je dan naslov: "Jugoslovani zavzeli 120 milj obrežja in odprli premostje za invazijo Balkana". Podnaslov pa: "Gerilci so zavzeli glavno pristanišče Split — Ruski oficirji so spuščeni s padobranci" itd.

Dokler v članku opisuje ogromni uspeh Narodne Osvobodilne Armade, pod vodstvom generala Titov, med odstavki se najde tudi zamisel, ki je vsekakor skuhana in prepečena nekje z dotiko prijateljev Mihajloviča, da se je začel gibati.

Bajka o kraljeviču Marku, da nekje spi in da bo podr cel svet, je smešna celo šolskim otrokom.

Štiri konvencije, so se pred kratkim vršile, dve v Kanadi in dve Tako je tudi gibanje Mihajloviča. V Združenih državah. Ker dajemo do neke mere prednost našim sosedom po njihovem številu, naj tudi omenim konvencije na njihovi strani.

Namreč vršila se je konvencija Hrvatske Bratske Zajednice. Takoj na prvem zasedanju poslani so brozjavi, zavezniškimi voditeljem, Stalinu, vodstvo narodne osvobodilne in partizanske armade v Jugoslaviji. Konvencija je izmenjala dosedajne vodstvo, odstranila one dosedajne vodstvo, dostranila one iz glavnega odbora, ki so podžigali sovraštvo med narodom in dajali zaslonbo protinarodnim elementom. Izpremenjene so tudi pravila posebno zaradi plač glavnih odbornikov od potnih stroških itd., kjer so kakor je dokazano plačali za eno večerjo po sedem in več dolarjev.

Tako je konvencija storila precej dober korak n napredku in enotnosti.

Na drugo stran se vrši konvencija rSbskega Narodnega Saveza. Od njenega dela se malo ali pa nič sliši. Nemara da je poslala vroč pozdrav Mihajloviču, celo morda Nediču itd. Nič boljše pa tukaj v ki se je vršila tukaj v Hamiltonu, Kanadi od Srbske Narodne Obrane, Ontario.

Kakor za eno tako za drugo v glavnem propagandno delo se je sukalo po devetih nebesih z Mihajlovičem, četniki in seveda na živem peklo Partizane in borce Narodne Osvobodilne Armade.

Dočim kako naj skupno pomagamo vojnec napore Kanade in Amerike, kako je potrebna slova Slovencev, Hrvatov in Srbov, za njihov narodni in gospodarski obstanek, seveda o tem se ni govorilo, razen

po načrtu vladanja bivših jugoslovanskih režimov. Celo so zagrozili neki okrog nedorastlega Markoviča, da bodo razrušili poslopje na 206 Adelaide St. W.

Ni izključeno da bi ne imeli za kaj takega koraje. Saj je Boroevič strahoval precej času po Sudbury, dokler ga ni končno provincionalna in lokalna policija brnila iz dvorane ob priložnosti javnega shoda.

Zatem se jevršila konvencija Zveze Kanadskih Slovencev, katera je kakor HBZ., smatrala najprej za potrebno pozdraviti vodje Zedinjenih Narodov, Narodno Osvobodilno in Partizansko armado, ter naglasiti svojo pripravnost sodelovanja z vsimi skupinami in organizacijami v borbi proti fašizmu za popolno in brezpogojno zmago.

Torej, čitatelji! Sami sodite pomen štirih konvencij, ki so se pred nedavnim vršile. O njihovih sklepih itd. boste pa nedvomno imeli še jasnejšo podlago razsoditi njihov pomen.

Neki znanec je napisal naslednje: "V neki sicer slovenski hiši je nekoliko zbranih da se pokažejo kot pravi "narodnjaki" pričelo peti nemške pesmi. Rekli so, kaj — Jugoslavija in za njeno povrnitev da bi delovali? Ne. Avstrija je bila dežela. . . . Frdamte kerl. . . . so nadaljevali z pokvarjeno nemščino. . . . in pozabili na tisti ponavljajoči "švanjere" in "slaviše Hunt" pri sedemnajstem pešpolku v zadnji svetovni vojni. Celo pozabili so veste govoriti po slovensko, če tudi jih je rodila pristna slovenska Mati!

Malo" pojasnila

(Iz tretje strani)

per nacizem, bi morali imeti odprte oči in rzaumeti cilje takega spletkarstva.

V Jugoslaviji je aktivni odpor proti okupatorjem največji in Nemčija bi kravvo potrebovala divizije, katere jo morajo varovati po slovenskih, hrvaških in srbskih krajih, na drugih boljših. Zato skuša z vsemi sredstvi diskreditirati osvobodilne bojevnike, ki ji prizadevajo toliko škode, da ne more dopoklicati niti enega polka iz Jugoslavije.

Ali naj ji pomagamo s tem, da še mi blatimo te borce, ki so najdelavnejši tovariši Združenih narodov?

Izjava Narodnega sveta jasno kaže, da se to predstavništvo bojuje za demokracijo, ki je priznan cilj vseh Združenih narodov. Enakor jasno naglašja, da bo o vseh notranjih zadevah odločeval narod

sam. To esveda nekaterim gospodom v Londonu negre v račun, ker mislijo, da so oni poklicani, diktirati narodu svojo voljo.

Izjava tudi pravi — in to je posebno važno — da bodo vsi narodi v Jugoslaviji uživali enake pravice. To je posebno hud udarec za centraliste in za velebrbe, ki sovražijo misel na avtonomijo Slovencev in Hrvatov — in celo Macedoncev! — bolj kot fašizem. Ampak to je program, ki so ga vsi resnični demokrati v Jugoslaviji zapisali na svoj prapor in za katerega se — na temelju kongresovih sklepov — bori tudi SANS.

To je treba imeti pred očmi in se po tem ravnati.

Kdor dela težave resničnim borcem za svobodo, pomaga — hote ali nehote — sovražniku.

ETBIN KRISTAN.